

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԱՐԻՍ

Տարեկան . . 12 ֆր.
Վեցամսեայ . . 6 "

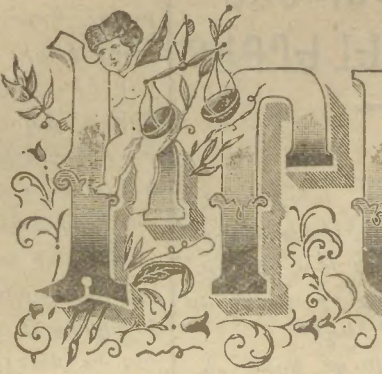
ԱՐՏԱՍՏՆԱՆ

Եւկու թիւ մեկ ծառով
Տարեկան . . 14 ֆր.
Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՍԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տօլար
Վեցամսեայ 1.50 "
ԿԱՆԻՒԿ

Ծրանշյան տ.դր.
20 շաբաթ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄՆՆ ՉՈՐԵՔԵԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ՀԱՍՏԵ

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА (България)

Դրոշինը եւ
չեմ տրոշիր

ԹԻԱՊԱՐՏԸ

Այս խիստ հեղափոխարարական ազգային երկին Բ. հատու. րին 320 երեւները արդէն տպագրուած են. մնացածն ալ՝ որ 100 երեսի չափ է, ի մօտոյ կաշարտի:

Հեղինակը երկին վերջին մասը մեզ ուղարկած ըլլալով, առաջին որոշ չէինք գիտեր թէ այս Բ. հատորը քանի երես. ներքէ պիտի քաղկանայ. յետոյ տեսանք թէ տն 400 երեսներէ աւելի ստուար հատոր մը պիտի ըլլայ, որուն ծախքը գոցելու համար 2 ֆր. է սակաւ գին նշանակել կարելի չէր:

Արդ կը յայտարարենք թէ ԹԻԱՊԱՐՏԻ

Ա. հատորի գինն է 1 ֆր.

Բ. » » 2 ֆր.

Փոսթի ծախքը մեր վրայ:

ՍԵՐ ԴԻՐՔԸ

Իրաւունքի գոյութիւնն ստա. նալն ի վեր մեր վերաբերումը դէպի ազգային ու է խնդիր, մեր գիտականութիւնը ու քննադատու. թիւները եղած են անկասկածէ, անվերապահ կերպով և զերծ կան. խակալ կարծիքներէ ու կուսակ. ցական նկատումներէ: Մեր մին. չեւ ցարդ զրաժնեւորն ու թելադ. րութիւններուն մէջ աննշան ուղա. ռութիւն մը ըրած ու մեր սեփա. կան համոզումէն և ուղիէն չեղած չըլլալին սրտի անգործութեամբ և առանց խղճահարսութեան կարող ենք ճակատաբաց յայտարարել:

Մեր ու թ տարուան հրապարա. կային գործունէութեան մէջ ստան. ձնած երբեմն մեզմ ու երբեմն խիստ քննադատի դերը բնակա. նապէս մեր դէմ շատերու հակա. կրութիւնը պիտի գրգռէր, և պարագաներու ու ժամանակի բերմամբ ստեպ մեր բարեկամնե. րուն և երբեմն ալ մեր հակակիր. ներուն թիւը պիտի աճէր ու նու. ալէր. երէկ խնկարկողը այսօր կրնայ առել մեզ ու վաղը սիրել:

Այս շատ բնական է մեզ, Հայոցս համար մանաւանդ. և մենք սկիզ. բէն այդ կանխատեսած ենք, և համակիրներու ու հակակիրներու մեր շուրջ յարափոփոխ խտացու.

մին ու հեռացումին շատ աննշան կարեւորութիւն մը միայն կու. տանք: Որովհետեւ գիտենք թէ մեր դէմ հակակրութիւն մշակել սկսողները մեզմէ քննադատուած. ներք կամ լքուածները եղած են, և մենք գտնու. ապտակել սկսած կամ լքած վայրկեաննուս անոնց բռնելիք դիրքը կանխատեսած ենք: Ըլլան յեղափոխական կամ կուսակցական, թաղական կամ կղերական, վարժապետ ու վարդա. պետ Սննց և ոչ մէկին հաճելի ըլ. լալու համար չէ որ խմբագրի պաշ. տօնը ստանձնած ենք. առաջին օրէն մենք միայն մէկ նպատակա. կէտ ընտրած ենք. մեզ և միշտ դէպի հոն կընթանանք ու պիտի ընթանանք, այն է ընդհանուր Հայութեան շահէն զատ ոչ մէկ դասակարգային, խմբական և ան. հատական շահ նկատի չստնել:

Ասոր համար ալ մեր խոյճին առ. ջեւ մենք մեզ յոնցապարտ չենք զգար. և սրտի այս գոհունակու. թիւնը մեզ քաջութիւն կուտայ եմքրիքաններու, պիտկալէզնեւ ու խաչագողներու, պառնազգեստ գայլերու ու կեղծաւորներու դի. րակր պատուել, այդպիսիներէ մեզ գոյիք նիւթական վնասները ար. համարհելով:

Ահա այս է մեր դիրքը հան. դէպ հոյ ժողովուրդին, որուն ընդհանրական շահերուն պաշտպա.

նութիւնն է մեր նպատակակէտը, ոչ թէ անհատներու և որոշ դա. սակալ գերու խնկարկութիւն ընել:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Յայտարարում ենք ի գիտու. թիւն Հայ Յիշգր. Դ. Նշանցութեան Բիւրօների, Բոլոր Կենտ. Կոմիտէ. ների, Կոմիտէների, Խմբիւրի և համակրող անհատների:

1) Առաջ նախապէս Կենտր. Կոմիտէի գիտութեան և համա. ձայնութեան՝ ոչ մի անհատ չգայ մեր շրջանը, ու է յեղափոխական լատնարարութեամբ:

2) Երկիր անցնելու համար հար. կուր է նախապէս ստացած ինիւ. երկրի բնկերների համաձայնու. թիւնը ապա այդ մասին նախա. պէս պիտի տեղեկութիւն տրի մեզ թէ ուղարկող մարմինների կողմից և թէ այն տեղերի կող. մից, ուր ճանապարհուում են այդ անհատները:

3) Բոլոր նրանք, որոնք այս պայմանները կատարելուց յետոյ գալիս են մեր շրջանը, պիտի ու. նենտն պաշտօնական լատնարարա. կաններ:

4) Այս պայմանները չկատար. ուած դէպքում Կենտ. Կոմիտէս եկած անձը չի ճանաչի և նրան չի աջակցի:

Հ. Յ. Դ. ԱՐՏԱՍՏԱՆԻ Կ. ԿՕՄԻՏԵ (Դրօշակ)

Անցեալ տարի Պուլկարի մէկ քա. նի տեղերէն Դաշնակ. Կոմիտէները կարգ մը խեղճ հայեր համոզած ու կողկաւ մինչեւ Պարսկաստան՝ զրկած էին: Այդ խեղճերը այն տեղերու կո. միտէներէն ետ դարձուցան են շա. տերը անօթի ու բոկոտն ճամբուն վրայ մնացին. անոնց տրտունջը մին. չեւ մեզ հասաւ:

Ուստի մենք հարկադրուեցանք բո. ղաքել թէ այսինչ տեսակ կազմա. կերպութիւն է որ ոտքը գլուխէն եւ գլուխը ոտքէն տեղեկութիւն չունե. նար, մին կը զրկէ որ ժողովուրդէն դրամ քաչէ ու միւսը ետ կը դարձնէ, եւ այլն: Բայց երբ մենք դիտողու. թիւն կընենք ու կը քննադատենք փաստերու վրայ հիմնուելով, կարծես մեր լեզուն փուշ ունի, անմիջապէս ստել եւ հայհոյել կը սկսին մեզ դէմ:

Ահա տարի մը առաջ մեր ըսածը այ. սոր Ատրպատականի Կ. Կոմիտէն պաշ. տօնապէս կը հաստատէ: Մտողները եւ հայհոյողները չեն ամչնար:

Դիտ. Խմբ.

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԲ

Ա.Լ.ՊԱՆԻԱ

Հիւսիսարեւելի հիւսիսի մարդուն հոգեվարքի ժամերը երկարելու, ոչ թէ հիմնովին բուժելու, նպատակաւ պատ. րաստուած աւտորո-ռուական բարե. նորոգմանց ծրագրի գործադրութիւնը կարծուածէն աւելի դժուարութեան կը բաղխի այսօր:

Ծրագրի պատրաստութեան նա. խընդորին կը կարծուէր թէ միայն Սուլթանը պիտի հակառակի անոր գործադրութեանը. բայց տեսնուցաւ թէ նա պէտք չը զգաց հակառակելու ծրագրի մ որ սպասուածէն շատ հա. մնա ու սեղմէր եւ նպատատար թուր. քիչ շահերուն: Այս պարագային բը. նականօրէն դժգոհութիւնը Մակեդո. նիոյ քրիստոնեայ տարրերէն կը սպա. սուէր, քանի որ գծուած բարենորո. գումը չնչին եւ անգոհացուցիչ էր:

Սակայն եկուր տես որ Իսլամ Աւ. պանագիք այսօր ամեն բան մոռցնել տուին իրենց պինդգլուխ յամառու. թեամբը. թէ չեն հանդուրժեր որ ի. րենց ծննդավայրին մէջ, նոյնիսկ անոր սահմաններուն մօտիկ տեղեր բարե. նորոգումներ գործադրուին. որովհե. տեւ այդ բարենորոգումները իրենց ասպատակութիւններուն արգելք պի. տիտի ըլլան: Սուլթան Համիդին այս նրեւ առած զաւակները, որոնք դեռ երկու տարի առաջ Իրէքի մէջ Նըլուր. ղէն զրկուած պատուիրակութեան մը հետ պայմանաւորուած էին Եւրոպա. կան թուրքիոյ քրիստոնեայ տարրե. րուն ու սահմանակից փոքր պետու. թեանց վրայ հսկելու եւ ի հարկին զանոնք ահաբեկելու պաշտօն ստանձ. նելով, որուն փոխարէն Սուլթանը զէնքերու նոր միջոցներ անոնց տրա. մադրութեան տակ գրաւ, հարկաւ չպիտի ուղէին իրենց անպատասխա. նատու ազատութիւնը դնել Եւրոպա. ցի սպանելէ կառավարութիւնը ոստի. կանութեան մը իրաւասութեանը տակ, որուն առաջին գործը պիտի ըլլար Աւ. պանագիք զէնքերը ժողովել:

Այս կիսավայրենի ու յամառ ժողու. վուրդը այս անգամ իրեն կրօնապե. տին, Սուլթան-Պալիքէին, յորդոր. ներուն ալ չը համոզուիր: Սա վերջին

հրկու ամսուան մէջ կարելի է տա-
ներորդ անգամն է որ Երւորդի փաշա-
ներէն, զօրականներէն եւ կրօնաւոր-
ներէն բաղկացեալ պատուիրակու-
թիւններ կը զրկուին որոնց բոլոր խը-
րատները, յորդորները, խոստումները
եւ աղաչանքը ու եւ օգուտ չեն ընե-
ր. եւ վերձագէտ վերջին պատգամաւո-
րութիւնը իրէքի մէջ իբր պատանդ
կարգելուի Արքայանցիններէն:

Այլ եւս պետութիւնները համոզուե-
ցան թէ խաղաղ միջոցներով անկա-
րելի է Արքայանցինները զգաստացնել.
Թուսիոյ եւ Աւստրիոյ զեապանները
միասին գիտում ըրին ուղղակի Սուլ-
թանին պահանջելով որ զինու զօրու-
թեամբ հնազանդեցնէ այդ կիսովայ-
րենի ժողովուրդը. հետեւեալ օրը այդ
պահանջին ուժ տուին Խալիֆայի եւ
Գերմանիոյ զեապանները, ու առջի օր
նոյնը կրկնեցին Անգլիոյ եւ Ֆրանսա-
յի զեապաններն ալ. Սուլթանը ստիպ-
ուեցաւ պետութեանց միահամուռ այդ
պահանջին գոհացում խոստանալ, եւ
անմիջապէս նախարարներու եւ աւա-
զաններու բացառիկ ժողով մը գու-
մարեց Երւորդի մէջ, ուր որոշուեցաւ
Այստեղի նահանգէն զրկուած զինուոր-
ներէն զատ, Գոնեայի ընտանիքներն ալ
զէնքի տակ առնելով Արքայանցին զրկել
ու Միթրովիցա, Բրէզէրին եւ Վարի-
սովի լազաւիները համախմբել բաւա-
կանաչափ պատերազմական ուժ մը,
որուն հրամանատարութիւնը յանձ-
նուած է մարաշախտ Էօմեր Բուշտի
փաշային, որ արտօնութիւն ունի,
կ'ըսուի, չը հնազանդող Արքայանցինները
զինու զօրութեամբ նուաճելու:

Կրտսենութիւն թէ վճռական բոլոր հա-
սած է. մինչեւ ցարդ Արքայանցուց հետ
փախչալանքով խօսող Սուլթանը այսօր
ստիպուած է թնդանօթի բերնով խօսք
հասկցնել անոնց. եթէ ոչ Աւստրիան
պատրաստ է իր բանակը զրկելու հոն,
խաղաղեցնելու պատրուակաւ: Դըժ-
ուար չէ գուշակել թէ այդ պարագա-
յին ուստ բանակն ալ գէպի Հայաս-
տան յառաջանալու իրաւունքը կը ստա-
նայ: Բայց յետոյ ո՞վ պիտի համար-
ձակի զանոնք դուրս հանել. միթէ
Անգլիան. որ ինքն ալ Եգիպտոսը
այդ ձեռով զինուորապէս գրաւած է,
առժամանակեայ կերպով, բայց ան-
դառնալիօրէն:

ՐԱՅՅՈՒ ՅԵՇԱՏԱԿԸ ՅԱՐԳՈՂՆԵՐԻՆ

Ուստի արտում երախտագիտու-
թեան զգացմունք կայ գէպի Ռաֆ-
ֆին, նա պէտք է օգնէ մեզ մեր
ձեռնարկութեան մէջ: Անմոռանա-
լի Ռաֆֆու ծննդավայր Սալմաս-
տի փայտեղէն գիւղը (Պարսկաս-
տանում) այս քանի երրորդ տարին
է, որ մի տէրի՝ Գրիգորի վարժա-
րանից էլ է գլուխը. 150 — 300
գլխաւոր երեխաներ մնացել են
գուրդը. ժողովուրդը ոյժ չունի
ուսումնարան պահելու, դժուարա-
նում է ամենաչինչ գումարով ու-
սուցիչ վարձել, ինչպէս եւ Սալ-
մաստի համարիայ բոլոր գիւղա-
ցիները:

Մի երկուս կանոնաւոր դպրոց
բանալու համար, տալիկան ծախս
է պահանջում մի հազար լուրի:

Սրանով գիտում եւ Ռաֆֆու
անմահ յիշատակը յարգողներին.
ով ինչ կարող է թող տալ մեզ
այս արժանի գործը յառաջ բերե-
լու համար. եթէ երեք միլիոն հա-
լերիս մէջ գտնուի մի հազար մայր
որոնք մի մի բուրբի տալու ինչին
(մի մի բուրբի! — ինչ բան է!) —
գպրոցը առաջիկայ սեպտեմբերից
պատրաստ կլինի:

Հայեր, դուք այդ դպրոցը կա-
ռուցանելով, միեւնոյն ժամանակ
մի փոքուրդ ալ ձան կանգնած կը
լինէք Ռաֆֆու արժանի յիշատա-
կին՝ իւր ծննդավայրում: Շտա-
պեցէք:

Փող կարելի է ուղարկել թաւ-
րիկ Եղբ. Թումանեանցներին կան-
տորի հասցէին:

Ի գիմաց յանձնագիր ժողովի
ՎԱՀՍԷՆ ՏԵՐ-ՍԲՐԱՀՍԹԵԱՆՑ

Թաւրիկ 22 մարտի

ԱՊՏԱԿԵԼ ԱՆԽՆԱՅ
ԲԱՅՑ ՀԱՅՈՅԵԼ ԵՐԲԷՐ

... Խմբագիր:

Պատ. Երւորդի 28րդ թիւին մէջ
մարտ 29 թուականու Ֆիլիպէէն գրու-
ած նամակին իմ վրայ թողած տը-
պաւորութիւնը ներեցէք որ քանի մը
տողով ներկայացուենք ձեզ:

Նամակագիրը, ով կուզէ եղած ին-
չի, «տղորմիլի ներկայացուցիչը» վեր-
նագրին տակ սկսած էր հայտնուի-
րու կարգ մը ուղղել մի ինչ որ նորեւ-
լուկ Թումանեան Կարապետեան անուն
անձի հասցէին, միեւնոյն ատեն զա-
նի զգեստաւորելով հայտնի, խառ-
նակիչ, կործանիչ եւ այլն մակերես-
րով:

Թումանեան Կարապետեան բուռն մար-
դը չեմ ճանչնար, ուստի եւ չեմ կրնար
իր մասին կարծիք մը յայտնել թէ
արդարեւ ինքն արժանի է թէ ոչ Ֆի-
լիպէի նամակագրին իրեն չառյաւ
այդ ոչ պատուաբեր տիտղոսներուն:
Միայն եւ կը փութամ կարճ խօսքով
ցաւ յայտնել Ֆիլիպէի նամակագրին
այն ակարութեանց մասին որով ինք-
զինքին թոյլ տուած էր այդ պարոնը
իր նամակին վերջին յատուածին մէջ
թափախել շիթիկ կնկան յատուկ ոճով
իր յետագայ տողերը, «Տէ՛ք քեզ տես-
նամ սիրուն տղա՛ս, առանց այլեւայլի
հրապարակ իջիր դեղդ պաշտտանէ նա-
յիմ՝ սակայն եթէ նորէն իբր յան-
դըգնութիւնը ունենաս ձեռքիդ չար-
մարդ գրիչը կոյտի գինեղու մէջ թաթ-
խելով թուղթ մորսուի, այն ատեն
ուրիշ չունիմ լինիլք եթէ ոչ խոշոր
թուղթ մը փակցուենք անամթ երեսիդ
ու նորէն քեզ զրկել հոն ու պար-
կեղտօրէն հացը կը ճարէիր գրաչարու-
թիւն ընելով» եւ այլն: Կը հարցունեմ
նամակագրին թէ սա զեղիկին խօս-
քերն իր ամենօրեայ ձեռքին յարմա-
րած գրիչովը գրած պահուն բնաւ չէ՞ր
մտածէր թէ հանրութեան առջեւ պի-
տի դրուին:

Կան շատ մարդիկներ որոնք իրենց
առտինին կամ ընկերական յարաբե-
րութեանց միջոցին լեզուներն վարժե-

ցուցած կրկան արեւի-ցրեմ խօսքերու,
բայց երբ հարկը պահանջէ երկու
խօսք խօսիլ հանրութեան առջեւ, ա-
մեն ճիշդ ի զործ կը դնեն որպէս զի
իրենց լեզուին ամենօրեայ արտադ-
րութեանն մի քիչ տարբեր, աւելի
կոկիկ եւ աւելի մաքուր բառեր իրա-
րու քով չարեն:

Այո, կը հասկնամ թէ պէտք է Ռու-
բէն Կարապետեանի նմանները իրենց
խակալական գրքին մէջ ներկայացու-
նել եւ ճանչցուեն հասարակութեան
այնպէս ինչպէս որ են շատ պարզ է
որոշ գծերով, բայց առանց երբեք
իջնելու անոնց կանգնած աստիճանին:

Փիլիսոփայի փալ է այն վարդապետու-
թիւնը թէ «գէշին եւ իրրբին հետ
պէտք է խօսիլ իրենց հասկցած գէշ
եւ լիբը լեզուով»: Վասն զի մամու-
լին ստանձնած բարոյական պարտա-
կանութիւնը զէպի հասարակութիւնը
զոյգ է. մին, առաջնորդել հանրու-
թեան մտաւոր եւ բարոյական զար-
գացման, իսկ մի սը ջախջախել հա-
լածել եւ դուրս վտարել հասարակա-
կական ասպարէզէ ժողովուրդին սիրտը
կրճող ցեղերը, վատերը, լիբ սրի-
կանները: Բայց այս րնհիւ համար այն-
պիսի լուրջ եւ վեհաձեւ եղանակով
մը պէտք է կուրծի որ մամուլը իր
բարոյական բարձրութեանը վրայ մը-
նայ միշտ. զի այն ատեն միայն րա-
ուածները կուենեն իրենց իսկական
արժէքը յայտ հանրութեան եւ իջնող
ապականիքը կուենեն իրենց հրաշա-
լի եւ փրկարար ներգործութիւնը ա-
մենէն իբր, անպատկառ եւ անուղ-
ղայ գէտերուն վրայ իսկ: Այո՛, այդ-
պիսիներուն պէտք է ապականել. բայց
հայտնի չէ երբեք:

Իբր Խաւառնի հին եւ ակեղծ բա-
րեկամը շատ նախանձախնդիր եւ ա-
նոր բարոյական շահերուն եւ բնաւ
չեմ կրնար հանդուրժել այն կարգ մը
անճարակ գրչակներուն որոնք շարա-
մտօրէն (եւ գուցէ միամտօրէն) երբեմն
կը ալիսան Խաւառնի շուրջը անոր
խմբագրին չ-փաղանց դրաղուած վի-
ճակէն օգտուելով թերթին մէջ սպր-
դեցնելու համար իրենց ալա-Շաւառն
անպատկառ վնասները, որոնց երեւու-
մը յաջա պարկեշտ եւ հասկացող ըն-

Ա. ԵՐԵՎԱՆԵԱՆ

(70)

ԹԻՒԱՊԱՐՏԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐԱՐԴ

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԻՐ ՅԱՐԿՈՂ ՏՈՒ

- Գնդակով:
- Այո՛, գնդակով:
- Հիմա՞նք...
- Փառք Աստուծո՛յ, բան մը չունիմ:
- Սահմանադրութիւնը պահպանող զօրքերն էին այդ
սպանութեան հեղինակները:
- Անշուշտ:
- Մանկամարդ կինը տրտմալի աչքերն արցունքով
լեցուց ու մրմնջեց:
- Ո՛հ, Սերվա՛րդս, քեզի համար ի՞նչիւր չը զրու-
ցեն բոլոր գեղին մէջ:
- Ի՞նչ կըսէին:
- Դուռն Գօլիթա-պաշի եղբւր հա ու կառավարու-
թեան զէմ կը զնեն...
- Է՛յ...
- Ամեն օր բանակներ կը խրկուին քու վրայ.
բայց չին կրնար յաղթել: Վերջապէս քաջ մէկն եւ
եղբւր դուն:

- Խիստ լա՛ւ: Սերբիւս, դուն կը հաւատայի՞ր:
- Ե՛ս:
- Այո՛:
- Կը հաւատայի որ կտրիճ ու անվախ մէկն եւս
դուն. բայց չէի հաւատար որ ատանկ վտանգաւոր
գործունէութեան մը մէջ պիտի մտնէիր, որովհետեւ
կը սերէիր զիս...
- Միթէ՞ ատանկ գործունէութեան մը մէջ մանու-
ղը չը սերբիւր իր կինը:
- Կը սերբէ... Բայց...
- Ի՞նչ թայց...
- Անոր կեանքը կապուած կըլլայ լեռներուն ու
տարեւրուն, Սերվա՛րդ... 2ը կրնար իր տունը մըտ-
նել, չը կրնար իր կնոջ երեսը տեսնել, չը կրնար
իր ծնողաց կարօտն առնել ու աղատ համարձակ իր
տան սեմերու վրայ անգամ ոտք դնել: Մէկ խօսքով,
եթէ դուն Գօլիթա մը ըլլայիր, այս վայրկեան չէիր
կրնար իմ քովս դալ, չէիր կրնար քու հրեշտակը
առնել զրկել մէջ, որուն գոյութիւնը՝ ո՛չ թէ ա-
մենեւեմով, այլ տարիներով չի պիտի գիտնայիր:
- Սերվա՛րդ հառաջանք մը քաջեց ու ըսաւ:
- Սերբիւր Հօլիթաի՞ն, գիտեմ թէ ի՞նչու կը
հարկադրուի մարդ մը թողուլ իր կինը, իր ծնողքը,
իր սերելիւնը ու իր հայրենի օճաքը, եւ յանձնա-
ռու կըլլայ լեռներուն մէջ տարիներով թափառելու...
- Դիտեմ, Սերվա՛րդս... Ընդհանուր մանկամարդ
կինը՝ աչքերուն արցունքները սրբելով, թշուառու-
թիւնն է որ ստիպել կուտայ մեզի որ իրարմէ բաժ-
նուինք ու իրարու կարօտով ապրինք զիւրի ու ցո-
րեկ:
- Այդ թշուառութեան ի՞նչ պատճառ կայ...

չէ՞ որ գիշեր ու ցիւրեկ կախատինք, չէ՞ որ «գառն
կը դառնանք, բայց դարտակ կը նստենք»: Ո՛ւր կեր-
թայ մեր ճակատ քրտինքը, երբ մենք կուշտ փորով
հաց մը անգամ չենք կրնար ուտել, ո՛ւր կըլնայ
մեր վատասկը, երբ չենք չորհրդ հագուստ մը չենք
կրնար հագնել: Ա՛խ, քանի որ գերեւ կնք, քանի որ
այս հողին տէրը չենք, գիտցի՛ր որ ո՛չ մեր քր-
տինքը, ո՛չ մեր վատասկը, ո՛չ մեր սպանուած կը
թողուին մեզի... Վայրենի աղքատը մէջ գերի մը
մէկ մարդու հպատակելու պարտաւոր է. իսկ մենք
թէ՛ Գօլիթաիւն եւ թէ՛ թուրք կառավարութեան
Ուրեմն... քանի որ չենք կրնար թողուլ մեր
տունը, մեր ընտանիքը եւ մեր սերելիւնը. պէ՛տք
է գերութեան լուծը կրնք մեր վրայ: Բայց
ան որ գերութեան անարգ լուծը մէկդի կը նետէ
անգամ մը ու լեռներու կեանքին կը կապուի, ճըշ-
մարիտ մարդն է ու անոր կինը մեծ մարդու մը կինն
է:

Մանկամարդ կնոջ աչքերու մէջ արցունքը նորէն
չողաց արամանդի հատիկներու պէս, որոնք իր ձու-
ածեւ ու նուռերանդ աշակերտ վար թափելով Սեր-
վա՛րդի գրկը քաջացող մանկան խանձարուր թրջեցին:
Ի՛նչիւր բաւական յառաջացած էր: Արագաղները
ձան կուտային իրարու եւ իրենց կուկաղիկներով
գիւղը կը լեցունէին:

Սերվա՛րդ յիշեց թէ ժամանակը կանցնէր...
Ինքը պէտք է մեկնէր՝ լուսոյ աստղը չը ծագած,
որպէսզի «Կարմիր Դար» կոչուած շրթայ լեռներու
մէջ ապահով սեղ մը կարենար գտնել՝ ներսէն Սը-
րուսիին հետ տեսնուելու համար: Բայց ի՞նչ ըսէր
իր կնոջ... Եւ ի՞նչպէս բաժնուէր անկից: Յայտ-

Թերցողաց կը նեղցունեն այն լայն տարբերութիւնը որ կայ Խրատունի եւ Շարժունի միջեւ:

Ուրեմն Տէր Խմբագիր, կատարելապէս վստահ եմ թէ առանց վերապահումի անկեղծօրէն սոյն նամակս պիտի հրատարակէք Զեր թերթին մէջ իբր բարոյական դաս մը եւ վերջին աղղարարութիւն մը անոնց որք տալու ինչ կանգնուածն թէ երբ Խրատունի մէջ բան մը կը գրեն հանրութեան ընտրեալ դասակարգին առջեւն է որ խօսած կրլան, հետեւաբար պէտք է ունենան խնամք եւ հոգածութիւն իրենց բառերուն եւ խօսքերուն ընտրութեանց մէջ:

Դարձեալ կը կրկնեմ աղտոտները եւ լիբերը պէտք է ջանջախել, ապաւինել անխնայ, բայց ոչ հայհոյել անոնց հասկաւալի լեզուով: զի դա կը նշանակէ մեղանշել հանրային բարոյականի զարգացմանը դէմ:

ՂԱՐԻՊ-ՂՈՒՐՊԷԹ

ՆԱՄԱԿ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷ

ԱՅԷՆՔ. 1/14 ապրիլ

Թուրքիոյ եւ յունաստանի միջեւ մշակուած առեւտրական դաշնագիրը՝ որուն մասին այնչափ երկար ատենէ ի վեր կը խօսուէր, վերջապէս կիրակի օր ստորագրուեցաւ Յունաստանի արտաքին գործոց նախարարին եւ Թուրքիոյ դեսպան Ռիֆատ պէյի կողմէ ի դիմաց իրենց կառավարութեանց:

Դաշնագիրը 18 տարուան համար է որով կը նպաստաւորուին երկու երկրներու կարգ մը արտադրութիւնները եւ մէկ մասին համար ալ մասնաւոր սակացոյց մը կը հաստատուի:

Այս դաշնագիրը Յունաստանի կապահովէ այն առաւելութիւնները չորս ունէր վերջին թրքայունական պատերազմէն առաջ: Յոյնք գիտցան օգտուիլ Մակեդոնական սա յուզումներու ասին Սուլթանը չդիմելով: Եւ եւ այս դաշնագրով Թուրքիոյ Յունաստանի իրաւունք կուտայ թրքական եզերքները նաւարկութիւն ընելու եւ

Թուրք ջուրերուն մէջ ձկնորսութեան:

Մակեդոնիոյ գործերը մայրաքաղաքին մէջ այնչափ զգայնութիւն չեն պատճառեր: Թուրքիոյ հետ կառավարութեան ունեցած լաւ յարաբերութիւնը խաղաղեցուցած ըլլալ կը թուի մաքեբը: Մակեդոնիոյ օրէ ի վեր Մակեդոնացոց միջեւ երկպառակութիւն մը կը շշմարտուի, որուն պատճառն է Պուլկարներուն Յոյներու վրայ մէկ յարձակում մը ըրած ըլլալը: Մտադրութիւն կայ նոյնիսկ միթիւն մը գումարելու, բողոքելու համար պետութեանց պուլկարներու շարժումներուն դէմ: Բայց այս յուզումն ալ աւելի մակերեւութային է, ազդուած երբեմն լրագիրներու յոգեւածներէն:

Դանի մը ամիսներէ ի վեր Աթէնքի մէջ հիմնուած Մակեդոնական կեդր. գործիքն յայտարարութիւն մը կը պատրաստէ ուղղուած պետութեանց Աթէնքի դեսպաններուն եւ եւրոպական մամուլին: այդ յայտարարութեամբ գործիքն կը բողոքէ Մակեդոնիան բաժնելու բոլոր ձգտումներուն դէմ եւ նաեւ բոլոր բարենորոգումներուն դէմ որոնք կրնան արդի վիճակը արթնիլ իրենց փոխել:

Տ.ԱՐՓԻԱՐ ԵՒ Տ.ԱՐՁՈՒԵԱՆ

Ասկէ քանի մը ամիս առաջ վէնետիկի մէջ Տ. Արփիար Արփիարեանի վրայ կատարուած սպա. նուխան փորձը կը տարածայնուի թէ, Տ. Արզուեանի և իր ընկերներուն թեւադրութեամբ եղած ըլլալ: Եթէ ճիշդ է այդ, ցաւով է և կը սպասուի որ յառաջիկայ Ընդ. Պատգ. Ժողովին բացատրութիւն տրուի ատոր մասին:

Տ. Արփիար իր մասնաւորներու գրած նամակներով ինք եղած է այդ կարծիքը տարածող ուղի, և պատճառ ցոյց տուած է թէ իր

րեւելիք յայտնութիւններէն վախնալուն համար Արզուեան այդ ուժիւր թեւադրած ըլլալ: Եթէ ստույգ է որ Տ. Արզուեանի համար վախնալու բաներ կային դեռ չը յայտնուէր, Տ. Արփիար ինքն է պատասխանատու որ աչափ տալ իրենք ի վեր չ'չ. կուսակցութեան ղեկավարը ըլլալով հանդերձ լուռ մնար կը էր, ու միայն այսօր, երբ Արզուեան կուսակցութեան ընտրութեամբ իրեն յաջորդեց, այդ բաները դուրս հանել կուզէ: Եթէ Տ. Արփիար իր ըսելիքներուն մէջ անկեղծ էր, պարտէր ժամանակին ըսել և ճանչցնել Արզուեանի յանցանքները, որպէս զի կուսակցութիւնը զանի վերջին անգամ կեդրոնի անդամ չընտէր: Յաւալի, չա՛տ ցաւով է որ Տ. Արփիար տարիներով լուռ կը մնայ, և զերջերս իր կեդրոնէն բաժնուելով միայն, համբարութիւնը կը սպառուի, ու գոնէ խոհեմութիւն չունենար Պատգ. Ժողովին սպասելու, ուր միայն կարելի է կուսակցութեան գործիչները դատել: Տ. Արփիարի վիշիւն անգամ բռնած ընթացքը աւելի կուսակցութիւնը յա՛տ ժողովրդեան վերաբերելու կը ծառայէ բան թէ յանցաւորներ ճանչցնելու:

Ուստի յառաջիկայ Ընդ. Պատգ. Ժողովին երկուքէն ալ, թէ՛ Արփիարէ և թէ՛ Արզուեանէ, բացատրութիւն կը սպասուի:

Այս ու այն կողմերէ Տ. Արզուեանի թեր ու դէմ տարածուած ընդհանրական մասին, գոնէ աստիճան մը շփոթութիւնէ ազատելու նպատակաւ, շատ վստահելի բարեկամ մը մը դիմելով հարցուցինք թէ՛ ի՞նչ գաղափար ունի այդ յանդերձ յեղափոխականի նկատմամբ:

Մեր այդ բարեկամը իբր, անձնուէր ու անբասիր յեղափոխական գործիչ մը և զարգացած անհատ մը, զինք բոլոր ճանչցողներէն յարգուող ու համակրանք կը վայելէ, և մենք իր հետեւեալ լսկոնական պատասխանին անկեղծութեան վրայ կատարած ընտել պատճառ մը չունինք:

... 7 ապրիլ 1903

Սիրելի Բարեկամս,

Նամակդ ստացայ:

Աղէքսանդր Արզուեան 1895 թուականէն ինք ծանօթ է: Հնչական ընկեր-բարեկամներու մէջ զինք էն վստահելին դատած եմ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բարեկամներու ծանօթ վաճառական Տ. Էդեսիան 4000 ֆր. զրկած է Պոլսոյ Պատրիարքին Մայր եկեղեցւոյ շապիկներ շինելու համար:

— Սիլիստրէի թաղ. խորհուրդը խնդրեր է Պատրիարքարանէ որ Թրկա-Օգնաի (Ռուսներէ) Տ. Յարութիւն քհն. Սիլիստրէ զրկուի քահանայագործելու համար: Բայց Պատրիարքարանը պատասխանել է թէ այդ քահանան Թրկա-Օգնաի եկեղեցիին վրայ ձեռնադրուած ըլլալով չկրնար բաժնուիլ հոնկէ:

— Եւրոպայի Հայոց Առաջնորդ Տ. Գէորգ եպիսկ. շրջաբերական մը շրջելով բոլոր Եւրոպայի Հայ եկեղեցիներուն, ծանուցած է թէ Բարիլ գտնուող Գրեմըլարցի Թաղէոս քհն. փ փառեան կարգաւորած եղած է վեհ. կոթողիսին մէկ կոնդակին համեմատ: Այդ քահանան ինչ ընչ անպատիւ արարքներ և անվայել ընթացք մը

նէ՛ր թէ ի՞նչ էր իր դերը... Ի՞նչ էր իր գործունէութիւնը...:

Մասնաւորութիւնը՝ անոր կերպարանքը մոայնց: Պահ մը նայեցաւ իր սիրելի կնոջ աչքերու ալոցունքին, անոր կարօտալից շրթերուն, անոր հոգեկան դառնութեամբ համակուած դիմագծերու արտայայտութեանը...: Նայեցաւ խորին ու սարսափիչ ցաւով մը: Եւստոյ իր ձեռքը դրաւ անոր ուսերուն վրայ, ուր ծանրութիւնը մը խառն ի խառն կը ցանցնուէր, գրեթէ ճնշուած ձայնով մը մրմնջեց:

— Մտիկ ըրէ՛, սիրելի Հովիտիմէ՛ս, քիչ չանցած պիտի բաժնուի՛ք իրարմէ՛ս:

— Ի՞նչպէս... «քիչ չանցած» պիտի բաժնուի՛նք իրարմէ՛ս...: Բացադանչեց մանկամարդ կինը Սիրվարդի երեսը նայելով:

— Այո՛:

— Պատճառը:

— Պատճառն այն է որ դերի եղանք մենք, թո՛ղ գերի չըլլայ այս հրեշտակը...:

— Ձեմ՝ հասկնար, Սիրվարդ, կանաչ արեւուդ սիրտն ըլլա՛, ի՞նչ կըսես... որո՞ւ հետ կը խօսիս:

— Մի՛ յուզուի՛ր, հրեշտակ, քեզի հետ կը խօսես:

— Ի՞նչի՛ հետ:

— Այո՛:

— Ինչո՞ւ բաժնուել կուզես:

— Տէր Աստուած... միթէ կը բաժնուի՛մ:

— Հապա՞:

Սիրվարդ զրկէն վար առաւ: մէկի մէկի քնացող աղիկը ու սիրտին կնոջ գլուխը թեւերուն մէջ սեղմելով մրմնջեց:

— Պարտականութիւն մը կայ վրաս, Հովիտիմէ՛:

— Պարտականութիւն մը... զողողաց մանկամարդ կինը:

— Այո՛:

— Ո՞վ կը դնէ քու վրադ այդ պարտականութիւնը:

— Հայրենիքը:

— Հայրենիքը:

— Ո՛հ, ճիշդ է: Միթէ՞ չես սիրեր մեր Հայրենիքը:

— Կը սիրեմ...: Բայց որո՞ւ պիտի թողուս այս անխօս մանուկը, որո՞ւ կը թողուս այս օրորոցը...: Ըսէ՛, որո՞ւ կը թողուս... միթէ Հայրենիքը կը պահանջէ՞ որ մարեա ստեղծ ճրագն ու հեռանա անոր սեմերէն:

— Հովիտիմէ՛...: մտածէ՛ անգամ մը, յիշէ՛ թէ համբերելու ուժ չէ մնացել վրանիս: Բաւական չէ մեր գերի վիճակը մեզի, անա՛ պատիւնուս հետ կը խաղան թուրքերը...: Կուզե՛ս որ քու աչքիդ առջին կտոր կտոր ընեն զիս ու յետոյ անպատուեն, բռնաբարեն ու խողովողեն քեզ...: Կուզե՛ս որ մանուկդ յօշոտեն քու քովը ու անոր գլուխը սուխի մը ծայրն անցուցած փողոցներու մէջ պտտուեն...:

— Ո՛հ, Աստուած իմ...: Ի՞նչ կըսես, Սիրվարդ...: Ընդհատեց մանկամարդ կինը սոսկումով մը:

— Այո՛, երբ մենք անտարբեր մնանք, երբ մենք լեռներու մէջ քիչ շատ անտարբեր գեղեր չը պատրաստենք ու ապագայ չարիքներու դէմ դնելու համար ուժ մը ձեռք չը բերենք, գիտցի՛ր որ աս է մեր դրութիւնը, որուն պիտի ենթարկուինք ուշ կամ կանուխ: Այսօր որչա՛փ որ ծանր է քեզի ինչ բաժնուիլ, սակայն միթիւրութիւն մը պիտի ունեն-

(Շարունակելի)

ունեցեր է թէ Աղէքսանդրիոյ և թէ Յրանսայի մէջ, ուր արկած. եալ ըր ձեռնադրով խարէս թեւումը դրամ մուրացած և շատին կամ լուսեական հմ քսելով մեր Ս. և. կեղեցիին դէմ արհամարհանօք խօսքեր ըրած է, և այլն:

— Վեհ. կաթողիկոսը վերջին անգամ Տփղիս գտնուած պահուն Ներսէսեան դպրանոցի նոր շինու. թեան համար Յանձնաժողով մը կարգած է, որուն պիտի նախա. գահէ առաջնորդ Տ. Գեորգ Ար. քեպիս, Սուրենեանց, իսկ Տիկին կատարինէ Նադիրեան Տփղիսի մէջ իր ունեցած մէկ ընդարձակ գետինը նուիրած է, պայմանաւ որ եթէ այդ գետինը դպրոցի չէն. քին անյարմար դատուի, իջմիած. նայ սեփականութիւն ըլլայ:

— Ջալալեան Արքեպիս ատենօք կտակած գումարը՝ որ 1883 թու. ակնէն ի վեր Մոսկուայի գան. ձարանը ձգուած է բազադրեալ տոկոսովը, այժմ 88,882 ռուպլիէ հասեր է: Բայց ձգուած օրէն 125 տարի յետոյ միայն, այսինքն Գրիստոսի 2008 թուականին, ա. տոկ կտակարարեն անունով դըպ. րոցներ պիտի հիմնուին: այդ ա. տեն դրամագլուխը հասած պիտի ըլլայ 12 միլիոն ռուպլի:

— Մեր նախկին աշխատակից վաղամեռիկ Ոսկան Նուպարի գե. րեզմանին վրայ շիրիմ մը կանգ. նելու նպատակաւ հանգանակու. թիւն մը կառավարկուի Ամերի. կայէ: Կարծէ որ այդ անկեղծ հայրենասէրին յիշատակը յարգուի: Զաւ է մեզ յայտնել թէ Ջայն Հայրենեացի մէջ քանի մը շաբաթ առաջ անուշադրութեամբ աղօտտ տողեր երեւցան այդ պատուա. կան զինուորին յիշատակին դէմ. մենք դիտողութիւն ըրինք այդ թերթին շատ մօտիկ անձի մը, որ խոստովանեցաւ թէ անուշադ. րութեան արդիւնք է և իրենք կը յարգեն Ոսկան Նուպարը ու իր յիշատակը:

ՊՈԼԱՉԼԱՐՆ ԹԱԳՅՈՒՄ

Թայմըզըն Մոսկուա մուխպի. րի Շարգ մէսէլէրի հագգընտա մալիւմաթը վէ էհէմմիյէթի միւ. սէլլէմ օլան պիր ռուս տիրումաթ իլէ միւլազաթտա պուլընուպ, Շարգ մէսէլէսի նէ՝ կէօնա հալլ օ. լընապիլէհիկինէ տայիր անը իս. թիզանն իթմէսինտէ:

Բուս տիրումաթը շու մաւլտա պիր ճէվապ վերմիշ տիր:

«Բուսիա Պահրը սէֆիտի (Մի. ջերկրական ծով) էլտէ իթմէք վէ եախտ օլ մահալլէրտէ մուհիմ մէվ. գըլար թուլմազ ամէլինտէ պու. լընմայօր. ֆազաթ Գարա տէնի. զին քէնտիսինէ օլան էհէմմիյէթի աշիքեար օլուպ, օ սէվահիլի պի. րէր պիրէր թազվիյէ վէ մուհա. ֆազա իթմէքտէն իսէ, պիւթիւն

Գարա տէնիզին անաղթարը ատտ օլընան Սթանպուլ պողազընա մա. լիք օլմազ էն միւստիպ վէ ֆաի. տէլի կէօրմէքտէ տիր:

«Քէզա ինկիլիպ տէօվէթի քէն. տի մէվգըսրէք վէ վազիլէթիւնի Պահրը սէֆիտտէ գալլ էշտիթմէք իշիւն՝ Չանուգալէ պողազընէլ տէ իթմէլի տիր:

«Իշպու իքի պողազլար իշիւն Բուսիա վէ ինկիլթէրա պէնինտէ իթիւլաֆ հուսուլա կէլմէսինտէ՝ տի. կէր տէօվէթիւրին իթիյազաթընա էհէմմիյէթի վերիլմէքտիգին, Շարգ մէսէլէսին էն էհէմմիյէթի վէ միւշքիւլ ատտ օլընան գըսմը հալլ օլընմըշ օլուր. վէ թիւրքիւնըն թէմմիյէթիւնի մահաֆազա իթ. մէք մէսէլէսի պու թարիզլէ մէյ. տանտան գալլաթընտա, պարր անըն տիկէր գըթալարը իշիւն պէօյիւք պիր միւշքիւլաթ գալմա. յուպ, հէր նասըլ իսէ տէվէթիւր քէնտի պէնինէրինտէ սահուլէթլէ պիր նէթիճէ վէրկպիլիլէրիւն»

Մէհարէթ վէ էհէմմիյէթի միւ. սէլլէմ օլան բուս տիրումաթըն շու էֆքեարը բուս վիւքէլասընըն տա. խի արզու վէ մագսէտինէ միւթա. պըգ օլտըղը արզ օլընմազլէ պէ. րապէր, թալմըզըն տախի սիւ. թիւնարընը իշալ իթմիշ օլտը. զընտան, անը միւթալէալա շայան պիր հալմաթիս նէվինտէն գարիու. նմըզընտըգաթընա իհալէ իտէրիգ:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Ապրիլ 25 թարիխէ Սթան. պօլտան վերիլէն թէլէկր-ֆ չէօյ. լէ պիտիրթիօր:

«Արնավուտարը գուվէի աւ. քէրիյէ իլէ իթաաթա կէթիթմէք իշիւն վերիլէն էմիրլէր խէլաֆընա օլարագ, էլան հիշ պիր մուամէլէ իհրա օլընմատը, Սքիւպտէրի ար. նավուտ րէյիւլէրի իլէ Երլտըզ. տան մուխապէրէ տէվում իտէյօր. Սէրայըն զանըն իւզրէ, Ալպանիա. տա ասքէր թէհէմմիւ օլընմատը իւղէրինէ՝ թագիպաթ պաշլամագ. սըզըն՝ Արնավուտար գօրգուպ իս. լահաթըն իհրասընա մանի օլ. մագտան էլ չէքէրլէր:

Ֆազաթ սէֆարէթհալէրտէ վէ տիրումաթ տաիրէլէրինտէ՝ աք սի օլարագ՝ մուամէլաթը ասքէրի. յենին թէհէլի օլընմատը սէպէպլէ իթիլալ տիկէր վիլայէթիւրտէ տախի եալլըր գօրգուսը իլէ, կիւն էվվէ Արնավուտարա գարը ճէպր իսթիմալ օլընմատը արզու օլընմայօր: Պապը Ալինին շու կէվ. չէկիկի տիրումաթ տաիրէլէրինտէ ֆէնա թէհէսի հասըլ իտէյօր»

— Պապը Ալինին ալտըղը մա. լիւմաթ իւզրէ, Սէլահիք վիլայէ. թի տախիլինտէ Սմէրտէչէ եա.

զին, ապրիլ 10 տա, վուզու պու. լան միւսատէմէտէ Սարաֆօվ եա. րէլէնմիշ, վէ մէրգուլ շու սըրա Գասթօրիա գաղաթընտա պուլընր րմըշ:

Պու իսպար իւզէրինէ, Սարա. ֆօվը թաազիպ իթմէք իշիւն Սթանպօլտան չէտիա էմիրլէր վէ. րիլմիշ տիր:

— Ատէնտէն Աման Ուէյքընս պիւտիրիլտիկինէ նազարէն, Միւլ. լանըն օրտուսը ինկիլիգ միրալայը Կօպպի ասքէրլէրի իլէ պէրապէր սըզընտըրմըշ օլուպ, ժէնէրալ Մաննիկ իմտաաա ևէթիշէքթ, Միւլլանըն օրտուսընտան 2000 գա. տար ասքէր գըրուպ, Կօպպը գուր. թարմըշ տըր: Միւզքիւր մուհարէ. պէտէ ինկիլիլէրին թէլէֆիաթը պիլինմէյօր:

— Պապը Ալինին մահրէմանէ սուրէթտէ ալտըղը մայիւմաթ իւզ. րէ, Մաքէթնիա գօմիթէսի պու. զը գօնսօլօսհանէլէրի խարապ իթ. մէք իշիլէթինտէ պուլընտըղընտան հիւքիւմէթ իհիլլաթը տալիւն. մագ իշիւն թէսպիրլէր էլէ ալմըշ տըր:

— Ապրիլ 24 թարիլէ Սթան. պօլտան վերիլէն պիր թէլէկրաֆա նազարէն, Մաքէթնիանըն չօգ ճիհէթիլէրինտէն ալընան մալիւմա. թա պինաէն, գօմիթէլէրին ճէպ. հանէսի, սիւհսը, բալասը վէ մէ. րուլաթը պիլմիշ օլուպ, եագըն. տա չէթէլէրին տէլիաթը թաթիլ մընաճագ ըմըշ (??):

Պապը Սիլի վէ էքգալք

Պուլկար գօմիթէլէրինին տմէ. լիաթընը թաթիլ իթիւրմէք ի. չիւն՝ Պապը Ալի էլիլէրին վաաի. թասը իլէ՝ պուլկար էքգալքը թէսպիրլէր էլէ ալմայա իհպար իթմէք իսթէմիշ տիր: Էքգալք իսէ պու պապտա էլինտէն կէլտի. կինի իհրա իթմէկէ մուգապիլ մէթթէպ վէ քիլիսէլէր իշիւն պի. թազըմ իթիլազաթ թալէպ իթ. միշ, Պապը Ալի՝ չէթէլէրին ամէ. լիաթը նիհայէթ պուլմասընտա՝ էքգալքըն իսթէտիկի իթիլազա. թը վէրմէք վաա էլլէմիշ տիր:

Ֆազաթ քօմիթէլէր, վէ չէթէ. լէր էքգալքըն թալիւմաթընա նէ. տէրէճէ էհէմմիյէթ վէրէճէքլէր. մէսէլէ պու տըր:

ՏԱԽԻԼԻԹԷ

Սօֆիատան ապրիլ 25 թա. րիլի պիր թէլէկրաֆըն պէյանը իւզրէ, Պուլկարիա հիւքիւմէթի թիւրք սինօրընըն մուհաֆազաթըն արթըրմագտա օլտըղը կիպի, 14 ինճի ալայըն բիյատէլէրինի սիւհս ալթընա չսըղըրմըշ տըր:

— Սթանպօլ բուլ Բաթրիգի Պապը Ալին պիր թագրիմ վէ. րուպ, Պուլկարիանըն Ֆիլիպէ. Պուրկապ, Վուսնա վէ Ահսօլու չէ. հիլլէրինտէ բուլ քիլիսէլէրինէ ա. յիտ օլան միւլէլէրին պուլկար

հիւքիւմէթինտէն զապթ օլընտը. զընա գարըն բրօթէպթ իթմիշ տիր:

Ֆ Բ Ա Ն Ս Ա

Ֆրանսա հիւքիւմէթի լուհպան թալիգալը էլինտէն էպնտի վա. թանը գօրթարմալ իշիւն տիլէ. րին մէթթէպլէրինի գաթաթտը. վէ եէնի պիր գանուննամէ մուհի. պինճէ հէր պիր բէտէրի էվաաը նը հիւքիւմէթ մէթթէպլէրինէ վէրմէլէ մէճպուր էլլէտի: Պու խուսուտա միւթէաաուպ էհալի էնտինտէ իթիլաֆ հասըլ օլմագ. տա իսէտէ, հիւքիւմէթ նատան էհալինին նիւմայիլէրինէ ալա էհէմմիյէթ վէրմէյուպ, րահիպլէ. րին չիլքէթիլէրինի տախի տաղըթ. մագտա տըր:

Օգոստոս 2 սինէ գաաար տս. զըլմայան բուհպան թալիգալարը (միւսաանութիւնք) ճէպրի սուրէթ. տէ տաղընաճպար վէ իթաաթ իթմէք իսթէմէլէլէրին ֆիյունտաան իխրսճ օլընաճագալար:

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻԱ

Միլան, 27 ապրիլ

Տիւն Ֆրանսի թէաթրօ սալօ. նընտա էրմէնիստան վէ Մաքէ. թնիա լէհինէ պիր միթիկ թէ. ճէմմիւ իտուպ, իքի մէպուս տէօրտ ալան վէ պիր չիգ մէհսուր տիր. լումաթլար վէ էտիպլէր (գըրագէտ) իշիլթիւք իթիլէր: իթալիտաան վէ խարիճտէն բէք չօգ հիմէֆ. քնալ վէպթթտան մէթթուպլէր օգոնտու:

Չօք նուլթար իրաա օլընտը: Էրմէնիստան վէ Մաքէթնիա էհալիսինին մէզալիմինէ նիհայէթ վէրտիրմէք իշիւն արզու պէյան իտէն վէ տէվէթլէրէ խիթապ պիր թէլիլիֆնամէ միւթթէլիլիգէն հա. զըրուտաան գապուլ օլընտը:

Սրանպօլ, 27 ապրիլ

Արնավուտար գարըն թաա. գիպաթը աքէրիլէնին եագընէն Սքիւպ վիլայէթինտէն պաշլայա. ճաղընը Պապը Ալի րէսմէն էլլի. լէրէ պիւտիրտի:

Սրանպօլ 26 ապրիլ

Էհէպի թապաալարըն էօմրիւ. նիւ վէ էմվալընը միւմթին օլտըղը տէրէճէտէ մուհաֆազա իթմէք, ասքէրլէրին եօլուզըզալարընը ճէ. զալամագ վէ պուլկար էհալիսի իւզէրինէ հաքընտան՝ ֆազաթ թազիթ իթմէքսիլին՝ տըգգաթ էլլէմէք պապընտա Բուլլի վիլա. յէթիլին հիւքիւմաթը մահէլլիլէ. րինէ էմիրլէր վէրիլտի: